

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XII. An futura conditionata Deus cognoscat ante vllum decretum suæ
voluntatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.de/urn/resolver.pl?urn=urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO XII.

An futura conditionata Deus cognoscat ante vllum decretum sua voluntatis?

179 **H**ic est cardo praesentis controvē-
siae inter nos, & recentiores Thom-
istas, quod ipsi contendunt, futura cōditio-
nata cognosci non posse ante liberum de-
cretum Dei, in ipso existens. Distinguunt autem
duplex decretum in Deo, Alterum absolu-
tum tam ex parte actus, quā ex parte obie-
cti, quale est omne decretum, quo Deus de-
cernit res absolutē futuras; Alterum, absolu-
tum quidem ex parte actus, conditionatum
verò ex parte obiecti, propter aliquam con-
ditionem inclusam ex parte obiecti: ut de-
cretum de concurrendo ad actum p̄c̄nitentia-
cum Tyrijs, est absolutum ex parte actus,
quia Deus actu habet in se tale decretum;
conditionatum verò ex parte obiecti, quia ex
parte obiecti includit conditionem, re ipsa
nunquam ponenda, nempe si apud eos fa-
cta essent miracula, quā facta sunt apud Iu-
dæos. Docent igitur, nullum futurum condi-
tionatum cognosci posse, nisi presupposito in
Deo decreto p̄definiente tale futurum, sub
aliqua conditione inclusa ex parte obiecti.
Nos contrā contendimus, hæc futura cognos-
ci ante vllum decretum p̄definitiū a-
ctu positum in Deo, quamvis non sine respe-
ctu ad decretum, quod in Deo esset, si talis
conditio, respectu cuius res dicitur conditio-
nate futura, p̄neretur.

*Augustin.
Prosper.*

Masilienses.

180. Probant igitur Thomistæ suam sen-
tentiam 1. ex Augustin. multis in locis 1. ex
præcitatâ Epistola Prospere ad August. in fi-
ne, in qua interrogatus à Prospere, an scientia
conditionata subniteretur electioni Dei, an
contrā, electio Dei subniteretur scientiæ cō-
ditionatæ, vi Massilienses volebant: Respon-
det de p̄dest. Sanctorum cap. 10. decretum
p̄destinationis p̄cedere scientiam futu-
rorum: *P̄destinatione quippe Deus ea, inquit,*
præscivit, quæ fuerat ipse facturus. Et lib. de bo-
no perseverant. cap. 17. *hæc Dei dona, inquit,*
si nulla est p̄destinatione, non præscivuntur a Deo.
Secundò lib. 1. de anima & eius origine ne-
gat, Deum futura conditionata cognoscere
his verbis: *quid quod ipsa exinanitur præscientia,*
*si quod præscitur non erit? quomodo enim recte di-
citur præsciri futurum, quod non est futurum?* At
qui non negat ea præsciri post decretum, vt
docet de p̄destin. Sanctorum, & de bono
perseverant. cap. 9. igitur ea tantum negat
præsciri ante decretum. Tertiò ibidem mon-
net, id quod alibi à se dictum fuit, Christum
præuidisse, qui essent in ipsum credituri, di-
ctum esse sine p̄judicio latens consilij
Dei: at nullum esset latens consilium Dei, si
id præsciret ante decretum sua voluntatis;
quia tunc, cur vñus crederet, alter non crede-
ret, non reduceretur in aliquid latens consilium
Dei, sed in nostrum velle, & nolle: vnde
non esset hæc quæstio, secundum Apostoli

De Deo Tom. I.

adulationem imperfcrutabilis. Quartò lib.
de correptione & gratia cap. 12. docet, media,
quæ Deus p̄parat, vt suam adimplat pro-
missionem, non habere efficaciam ex nostro
consensu, vt à Deo p̄euiso; sed ex proposito
sua voluntatis, quod ex se potens est facere,
quod promittit.

181. Secundò probant hanc sententiam
ex absurdis, quæ ex contraria sententia se-
quentur. Primum est, quia posita conditionata
scientia ante decretum, tolleretur specialis
prouidentia Dei circa hominum gubernatio-
nem ad finem supernaturalem consequendū.
Sequela probatur, nā si Deus p̄scivit, quod
si Petrus vocatus cum solis auxilijs commu-
nibus gratiæ saluaretur, posset hic de facto,
saluari cum solis auxilijs communibus gra-
tiæ: atque adeo ad salutem cum effectu conse-
quendam necessaria non esset specialis p̄vi-
dencia intra eundem ordinem gratiæ. Minor
probatur, quia quod sufficit, vt aliquid sit fu-
turum sub conditione, sufficit etiam, vt sit fu-
turum absolutè, si conditio ponatur: igitur si
sola auxilia communia sufficiunt, vt aliquis
p̄uideatur salutem consecuturus sub condi-
tione, eadem etiam sufficiunt, vt idem p̄-
uideatur salutem cum effectu consecuturus,
si conditio ponatur; cū non alia sit causa ef-
fectus absolutè, & sub conditione futuri. Cō-
firmatur. Nam salus eterna p̄pendet à diuina
p̄destinatione, vt à causa per se requisita:
implicat igitur, p̄uideiri salutem eternam,
etiam sub conditione futuram sine p̄desti-
natione presupposita, quia implicat videri ef-
fectum, sub conditione futurum, sine causa
per se requisita ad illum causandum.

182. Secundum absurdum est, quia ad-
missa tali scientia, sequitur, bonum vñum no-
stræ voluntatis sub conditione p̄euisum, esse
Deo rationē motiuā, vt vñum eligat pr̄ alio.
Sequela probatur, tū quia posito, quod Petrus
sub conditione sit pr̄quisitus cum solis auxilijs
comunibus crediturus, vis illi inferretur, si nō
eligeretur: igitur consensus Petri sub condi-
tione pr̄quisitus est Deo motiuā, vt illum
eligit ad fidem, ita vt illi vim inferret, si non
eligeret. Tum quia, vt deducit August. lib. de
p̄dest. Sanctorum cap. 18. Si Deus ante
decretum suū cognouit, qui essent in ipsam
credituri, qui verò non, non posset aut credi-
turos non eligere, aut non credituros eligere.

Augustin.

183. Tertiò sequeretur, vocationem con-
gruam, in quantum huiusmodi non antece-
dere vt causam, liberum consensum nostrum,
quo Deo vocanti respondemus; hoc autem
dici non potest: ergo. Sequela cōstat, alioqui
ad eam cognoscendā non esset necessaria sci-
entia media. Minor probatur, quia vocatio con-
grua est necessaria, vt Deo vocanti responde-
mus, sed gratia pr̄ueniens, quæ necessaria est,
vt Deo vocanti respondeamus, antecedit cō-
sensum nostrum sub conditione futurum: ergo
gratia congrua vt sic presupponitur ad
consensum sub conditione futurum. Maior
cum Consequentia patet. Minor probatur,
nam eadem est causa futuri conditionati, &

T 2

futuri

futuri absoluti: sed causa consensus absolute futuri est gratia congrua, 'quatenus congrua; ergo etiam futuri conditionati. Minor est August. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. *Hac, inquit, vocatio ista est effectrix bona voluntatis, ut omnis eam vocatus sequatur.*

184. Quartò sequeretur, prius aliquid esse futurum, quām possibile: hoc autem implicat, ergo. Sequela probatur, nam vocatio congrua prius est futura per ordinem ad consensum sub conditione præsumum, quām fuerit possibile; alioqui, si prius esset possibile, quā futura, Deus in illa ut possibili per scientiam simplicis intelligentiæ infallibiliter cognosceret consensum liberum. Vnde necessaria nō esset scientia media, quia hæc etenim necessaria est, quatenus non potest Deus cognoscere infallibiliter consensum liberum in aliquo medio possibile. Minor probatur, nam futurum, ideo est futurum, quia est possibile: ergo prius aliquid est possibile, quām futurū.

185. Quintò sequeretur, Deum cœco modo concurrere ad actus nostros liberos, absque intentione illorum in particulare, hoc autem repugnat perfectioni diuinæ. Sequela probatur. Quia Deus concurrit per voluntatem, qua paratus est concurrere, si creatura voluerit concurrere, ergo concurrit ignorando id, ad quod determinatè concurrit. Consequentia probatur. Quia ante hanc voluntatē non præsupponit effectus in particulare cognitus, nam hic cognoscitur per ipsam scientiam medium, quæ supponit voluntatem concurrendi: igitur per hanc voluntatem concurrit ignorando effectum, ad quem daturus est suum concussum.

186. Sextò, hæc sententia noua est, & ad conciliandam congruitatem diuinæ gratiæ, cum vsu nostræ libertatis, minimè necessaria: tum quia nulla Concilia, vel Patres ea vsi sunt ad explicandam concordiam liberi arbitrij, cum efficacitate diuinæ gratiæ, cùm tamen rectè illam, sine tali scientia contra Hæreticos explicant. Tum quia non est vera concordia duorum, quæ destruit alteram illorum: sed per hanc scientiam destruitur congruitas gratiæ præuenientis, & causalitas diuinæ prædestinationis. Minor probatur, quia antecedenter ad congruitatem gratiæ & diuinam prædestinationem, noltri consensus supernaturales sunt determinatè futuri; nam ideo per scientiam cognoscuntur, quia sunt determinatè futuri: sed antecedenter ad hanc scientiam nulla gratia est congrua, nulla prædestination in Deo existens: ergo.

187. Tertiò, probant aduersarij suam sententiam ex falsis principijs, quæ nostra sententia supponit. Nam primò supponit conversionem supernaturalem fieri posse sine speciali gratia, etiam in genere moris: quod dici non potest. Maior constat, nam in hac nostra sententia nulla admittitur gratia specialis, nisi præsupposita scientia media, & tamen per ipsam scientiam medium præuidetur, exempli causa, Petrus conuertens sub conditione: igitur fieri posset con-

versio supernaturalis sine speciali gratia, si nimirum crearetur Petrus cum eo auxilio, cum quo per scientiam medium præuisus est sub conditione conuertendus.

188. Supponit secundò, quod nos ele-
cturi essemus Christum per fidem, etiam si Christus non elegisset nos, contra illud Ioan. 15. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Ante-
cedens probatur, nam scientia media est ne-
cessaria, vt Deus eligat nos ad fidem; sed
scientia media supponit nos credituros, si ta-
li vel tali tempore vocemur: ergo antequam
Christus eligat nos, nos supponimus elegisse
Christum. *Ioan. 15.*

189. Supponit tertio, Deum non con-
currere ad actus supernaturales liberos, vo-
luntate absoluta, sed conditionata, qua pa-
ratus est concurrere, si creatura ipsa concur-
rit: hoc autem dici non potest, alioqui ta-
lis voluntas esset in Deo ab intrinseco ne-
cessaria; nec posset oppositam voluntatem
habere, quia implicat Deum non concur-
rere, si creatura ipsa concurrat. Nec dici po-
test, talis voluntas necessaria ex suppositio-
ne, quod creaturam ipsam producat: tum
quia adhuc, nulla producta creatura, talis
voluntas, qua Deus paratus est concurrere
cum creatura sub quavis conditione posita,
esset necessaria ex obiecto; siquidem impli-
cat, Deum non concurrere cum creatura, si
ipsa concurreret. Tum, quia, etiam produ-
cta creatura, Deus habet liberam voluntatem
non concurrendi cum illa. Confirmatur,
quia non aliter Deus concurreret cum Pe-
tro consentiente, quām cum Iuda dissen-
tiente; ex quo vterius sequitur, quod sicut
in Iuda non operatur, nisi quandam sufficien-
tiam, qua posset, si vellet, liberè consentire, nō
autem cōsensum ipsum; ita & in Petro. Prior
Sequela probatur, nā cetera clarent: Deus æ-
qualiter vtrique, quantum est ex se, per volu-
tatem conditionatam preparauit concursum,
quo concurreret, si illi vellent consentire: igi-
tur non aliter concurrit, cum vno consenti-
te, quām cum altero dissentiente. Conse-
quentia probatur: nam vel Deus aliter concurreret
cum vno, quām cum alio antecedenter ad li-
berum cōsensum vel concomitanter vel sub-
sequenter. Si primū, Deus non voluntate
conditionata, sed absoluta cōcurrit cum vno,
qua non concurrit cum alio. Si secundum,
tale discrimen non esset in ratione cause, nam
quæ se habent concomitanter, non se habent
vt causa & causatum, idem à fortiori se-
quitur, si dicatur tertium.

190. Supponit quartò, voluntatem diuinam
non determinari à se ipsa, sed à creatura ad
concurrentem cum ipsa creatura: hoc autem
nequit dici: ergo. Sequela pater, quia volūtas
diuina expectat creatam, vt cum illa concur-
rat. Minor probatur, tū quia, si hoc esset, ne-
que de potentia absoluta, posset Deus suspe-
dere actualem concursum, nam ab actuali
determinatione creaturæ, sumitur actualis
determinationis Dei ad concurrentem: igi-
tur non pendet ex voluntate Dei, quod sub-
trahat

trahat suum concursum; sed ex voluntate creature, qua inchoante consensum, impossibile est, Deum non concurrere. Vnde prima radix determinationis diuina voluntatis esset ab ipsa determinatione voluntatis creatæ. Tū quia implicat, ut effectus causæ sit eidem causæ conditio ad causandum requisita: sed determinatio voluntatis creatæ, est effectus diuinae; igitur non potest illi esse conditio requisita ad concurrendum cum voluntate creatæ, cùm omnis conditio presupponi debeat ad suum effectum.

191. Supponit quintò, quod Deus salua arbitrij libertate saluare non posset, nisi quem præuiderer consensum, hoc autem dici non potest; alioqui multi essent, quos Deus saluare non posset, etiam si vellet, contra August. in Enchiridio cap. 95. *Quis, inquit, ita decipiat, ut dicat Deum quem voluerit, quando, & ubi voluerit, non posse saluare?*

192. Supponit sextò, quod prima radix, quod unus discernatur ab alio, sit ex nobis, contra Apostolum 1. ad Corinthios 1. *Qui gloriatur in Dominoglorietur.* Maior probatur. Nā scientia media supponit, quod quo auxilio unus non consentit, consentiat alter. Neque dicas, hanc primam radicem esse à Deo, qui sua libera voluntate mihi præparat auxilium, quo præuidit me consensum, non autem auxilium, quo præuidit me non consensum: tum quia saltem loquendo de modo concurrendi Dei, quem scientia media presupponit, si ille peneretur in esse dicendum esset, quod eo auxilio creatura esset consensum, cum quo præuisa est per scientiam conditionatam consensum; atque adeò non in Deo, sed in se ipsa debet gloriari, quod etiam repugnat, quia repugnat, ut in actibus supernaturalibus ita creatura operetur, ut in se ipsa & non in Domino possit gloriari. Tum quia si Deus mihi præparat auxilium cōgruum, ideo mihi præparat, ut consentiam: igitur talis voluntas est absoluta, & efficax, cùm sit ex intentione finis: sed talis voluntas est antecedens, & causa consensus, ergo non stat cum voluntate conditionata, quæ expectat liberam determinationem nostram, quam scientia media necessariò supponit.

193. Supponit septimò, quod ex parte Dei nil amplius requiratur, ad hoc ut homo actu operetur, & ut possit bonum operari: hoc autem est falsum: ergo. Maior constat, alioqui antecedenter ad nostrum consensum sub conditione præuisum certò cognosceretur effectus futurus. Minor est contra Patres Concilij Mileuitani, afferentes, necessariam esse orationem, quæ tamen necessaria non esset, si nihil tribueretur vni, quod non tribuatur alteri. Neque dicas, necessariam esse orationem, ut Deus vocet ea vocatione, qua præuidit nos responsuros: tum quia hīc loquimur de oratione, ut medio ex diuina prouidentia ordinato, ut ex ea possit pendere aliquando conuersio huius, vel illius creaturæ: qua Dei prouidentia posita non esset, neque sub conditione futura conuersio vnius, sine oratione alte-

rius. Tū quia, si in præscientia non esset dependentia nostri futuri consensus ab oratione, neque ea esset re ipsa in confectione; nam eadem est dependentia à medio requisito in præscientia, & in executione, alia præscientia esset falsa.

194. Supponit Octauò, quod Deus promittit circa conuersiōem gentium, adimplere non posse ex facultate suę omnipotentię, sed ex præscientia nostri futuri consensus: & consequēter, ut Deus sua promissa adimplat, non in Dei, sed in nostra esse potestate: hoc autem admitti non potest. Maior probatur, nam nisi Deus præuidisset, quibus auxilijs homines essent conuertendi, non potuissent ex tota sua omnipotentię, & virtute auxiliorum gratię, talem promissionem adimplere. Minor est Augustini de prædestinatione Sanctorum cap. 10.

195. Quartò probant ratione, hoc pacto. Nullus effectus transire potest à statu pure possibilis, ad statum futuri, etiam sub conditione, nisi per aliquam determinationem actu existentem in Deo: ergo nullus effectus cognosci potest, ut futurus, ante actuale decreto Dei. Consequētia patet, nam ante decreto, nullus effectus habet esse futurum; ergo nec cognoscibilitatem futuri. Antecedens probatur, quia diuina voluntas ex se indifferens est, ad fore, vel non fore; ergo manente diuina voluntate sub hac indifferenti, effectus non magis habet rationem futuri, quam non futuri.

196. Confirmatur primò, quia nullus effectus potest esse futurus, nisi virtute alicuius causæ, ergo maximè virtute causæ primæ, cuius omnis causa secunda est operativa, & sine qua nulla causa secunda operari potest: seclusa autem determinatione diuina voluntatis, nullus effectus potest esse futurus via causæ primæ, quia causa prima non operatur ad extra, nisi per determinationem suę voluntatis.

197. Confirmatur secundò. Aliter causa prima comparatur ad futurum conditionatum, quam ad purum possibile; igitur per maiorem aliquam determinationem: hæc autem alia esse non potest, quam decreto Dei, quo futurum formaliter differt à possibili, & quo voluntas ipsa diuina, ex indifferente ad fore & non fore, sit formaliter determinata ad fore.

198. Confirmatur tertio. Quia non potest explicari, quid sit hoc esse, quod futurū conditionatum habet ante decreto Dei, ratione cuius possit fundare distinctam veritatem à possibili, & actu terminare distinctam scientiam in Deo. Nam cùm hoc nunquam sit extitum extra causas, non videtur explicabile, in quo illud cognosci possit, si non cognoscatur in ipso decreto Dei.

199. Ex hac doctrina aduersariorum duo inferuntur. Primum, Deum habere actuale decreta circa omnia futura conditionata: secundum, non dari in Deo scientiam, quæ sit media inter scientiam simplicis intelligentie, & visionis. Primum probant. Quia diuinus

Augustini.

1. ad Cor. 1.

intellectus debet esse determinatus circa omnia futura conditionata; magna enim esset imperfektio in Deo, si superclus maneret circa aliqua: nequit autem diuinus intellectus esse determinatus circa omnia, quin etiam voluntas diuina sit determinata circa omnia, quia Deus non cognoscit illa, nisi in determinacione suae voluntatis. Secundum facilè ex eorum principijs deducitur, quia cum hæc futura Deus cognoscat, post decretum absolutum ex parte actus conditionatum tantum ex parte obiecti; non poterit ea videre, nisi scientia visionis, quæ est eorum, quæ supponunt decretum in Deo.

Sap. 4.
Matth. 24.
Marci 13.

Augustin.

Matth. 11.

200. SECUNDÀ vero sententia nostra docet, futura conditionata à Deo cognosci ante ullum decretum suæ voluntatis actu possum. Probatur primò, tum ijs scripturæ testimonijs, quibus prædicuntur futura conditionata peccaminosa; nam hæc nequeunt præuideri in decreto prædefinitu, aut permisivo, ut in fr: tum ijs scripturæ authoritatibus, quibus dicitur, Deus rapere iustos ex hac vita, ne malitia mutet intellectū eorum Sapient. 4. breuiare dies proper electos. Matth. 24. Marci 13. ex quibus sic argumentor. Ideo Deus rapit iustos, quia præuidet, quod si superuierent peccarent; quia igitur vult, ne peccent, ante tempus eos rapit ex hac vita. Igitur peccata, in quæ eos præuidet sub conditione casu, non præuidet ex vi decreti, sed scientia antecedentis ad decretum. Consequientiam probo, quia si ea præuidaret ex vi decreti, cum hoc Deus liberè cōdat, potuisset illud non condere, & cōsequenter non oportuisset, iustos ante tempus rapere; nam rapere iustū ante tempus, ne peccet, indicat quod peccatum sit præsumum futurum ex sola voluntate creaturæ, atque adeo antecedenter ad decretum actu existens in Deo; non autem vi decreti dependentis ex libera voluntate Dei: natalis modus loquendi sacræ Scripturæ indicat, Deum hoc facere, quasi aliena, non propria voluntate compulsum; alioquin potius vellet, ante tempus iustum rapere cum iactura meritorum, quæ iustus diu viuens acquirere posset, & non potius, quod congruentius est, liberum decretum de permissione peccati non condere? lego Augustinum lib. de perseverantia cap. 9.

201. Tum ex præcitato loco Matth. 11. Si in Tyro &c. in quo loco Christus exprobrat incredulitatem Iudeorum, exemplo Tyriorum, qui cum ijsdem signis & miraculis conuersti fuissent: sed hoc non potuit præuidere in aliquo decreto; nam si quod fuisset, certè fuisset de dando codem auxilio interno ad credendum, quod de facto dedit Iudeis: atque ex vi talis decreti non potuisset Deus præuidere conuersiōnem, sed potius incredulitatem Tyriorum, sicut in eo de facto præuidit incredulitatem Iudeorum. Nec satis faciunt aduersarij dicentes Deum habuisse decretum de dando vberiore auxilio Tyrijs, quam Iudeis, ex suppositione, quod apud eos facta essent signa: nam tunc facile potuissent Iudei

Christo exprobranti obijcere, defectum vberioris auxilij, quod accepturi fuissent Tyrii, præ quibus ipsi de incredulitate reprehenduntur.

202. Secundò probatur nostra sententia ex Augustino, tum primò ad Simplicianum q. 2. initio, vbi congruitatem vocationis explicat per ordinem ad temporis circumstantias. Sed interest, inquit, quibus articulis temporum gratia infundatur. Quod dixit in ordine ad cōfessum, quem gratia in anima causat; hoc autem supponit scientiam, qua independenter à decreto actu existente gratia præuisa est, potius uno quam alio tempore operatura; hoc autem sic probo. Nam gratia congrua per aduersarios non videtur potius operatura uno tempore, quam alio, quia hoc habet ex natura sua independenter à quoque extrinseco. Vnde vt videatur congrua voluntati creatæ, non est obseruanda vna potius circumstantia temporis, quam alia; cum illa omni tempore data per aduersarios faciat infallibiliter facere cum tamen Augustinus clamet, multum interest ad gratia congruitatem, quibus temporis articulis illa infundatur. Tum de bono Perseus. cap. 14. vbi inuestigans rationem, cur Tyri credidissent, si eadem signa, quæ Iudei viderunt, ipsi quoque vidissent, nullum affigat decretum ex parte Dei, sed solum conditionem ex parte eorum, qui credituri fuissent. Nam et si ad decretum Prædestinationis referat, quod non sint eis talia signa concessa; tamen quod ijs sint præ Iudeis credituri, non referat ad Decretum Dei, sed ad conditionem ipsorum, qui credituri fuissent: Ex quo, inquit, appetit habere quosdam in ipso ingenio diuinum naturaliter munus intelligentia, quo mouentur ad fidem, si congrua suis mentibus, vel au- diant verba, vel signa conspiciant.

Augustin.

203. Tertiò ex reliquis Patribus, dum admirantes iudicis Dei, queunt, cur Deus Angelos, vel homines, quos præuidit peccatores, condidit? in qua questione scientia peccatorum præsupponitur, non subsequitur decretum Dei; alioquin non facerent vim in ipsa præscientia peccati, quam supponunt præcessisse decretum de creatione, sed potius in ipso decreto de permissione peccati consequente decretum creationis. Audi Bernardum Serm. 54. in Cantica ad finem: Subtrahitur, inquit, interdum gratia, non pro superbia, qua iam est, sed qua futura est, nisi subtrahatur. Cognoscit igitur Deus superbiā, quæ futura esset, si gratia daretur: at non cognoscit illam ex aliquo decreto in ipso existente, nam si quod esset, esset decretum de superbia, quam Deus permitteret, si daret gratiam: at hoc esse non potest, quia dum subtrahit gratiam, ne subrepatur superbia, non potest ex se, antecedenter ad voluntatem creatam, habere decretum permitendi superbiā, dum subtrahit gratiam, ne subrepatur superbia.

Bernardus.

204. Quartò argumentor ad hominē contra aduersarios; nam ipsi admittunt gratiam efficacem ex se talem, quæ infallibiliter infert effectum: igitur potest Deus independenter

à de-

à decreto in se existente, certò cognoscere consensum infallibiliter futurum, ex vi talis gratia, si daretur. Consequentiam probo, nam ad hoc sat est, cognoscere medium ex se infallibile, obiectiuē tantum coniunctum cum voluntate creata, neque hoc est tantum cognoscere consensum possibiliter futurum, sed etiam sub conditione futurum: nam sub alio statu cognoscitur consensus ex vi medij in se tantum cogniti, ac cogniti ut connexi cum aliqua voluntate sub conditione obiectiuē iantum praevisa, ex vi talis medij operatura. Neque ad hoc necessarium est decretum Dei actu existens, sicut nec est necessarium decretum Dei actu existens ad cognoscendam veritatem huius conditionalis, si Petrus curreret, moueretur: sufficit enim infallibilis illatio consequentis ex antecedente, sub obiectua tantum connexione cursus cum Petro; nam eodem modo infallibiliter infertur consensus ex gratia efficaci per aduersarios, sicut motus ex cursu Petri.

205. Quintò probatur nostra sententia ex absurdis, quæ ex opposita sententia sequuntur. Nam primò sequitur. Lædi libertatem creatam. Sequelam probo. Nam creata libertas in hoc essentialiter consistit, ut positis omnibus ad agendum requisitis, possit agere, & non agere. Sed posito decreto Dei sine prævia scientia effectus sub conditione futuri, non est in potestate creaturæ, talem effectum agere, vel non agere, ergo. Maior est ipsa definitio libertatis. Minorem ostendo, quia decretum Dei, cùm sit infallibile, debet infallibiliter habere effectum, unde habere debet medium, cum quo creatura sit infallibiliter consensura: hoc autem per aduersarios non est medium infallibile ex præscientia consensus præcogniti, sub conditione futuri; igitur erit infallibile ex se: implicat autem esse infallibile ex se, infallibilitate quā exigit decretū Dei, & non lædere libertatem creatam. Omnia patent, præter subsumptam Minorem, quam sic probo. Infallibilitas, quam exigit decretum Dei, est talis, ut contradictionem implicit oppositum: ergo etiam medium, quod assumitur ad tale decretum exequendum, debet esse tale, ut contradictionem implicit oppositum: hoc autem non coheret cum libertate creatæ. Antecedens concedunt aduersarij. Consequentia elucet, non tantam infallibilitatem habere debet medium, quo exequendum est decretum, quantum habet decretum ipsum, quod in tali medio fundatur. Minorem explico, quia vel hoc medium est tale, quo posito voluntas creata posset oppositum, vel non posset: Si secundum, iam destruitur libertas; Si primum, Deus non posset ex vi talis medij esse certus de consensus sub conditione futuro, certitudine, qua implicit oppositum, quia adhuc eo posito, posset creata voluntas oppositum facere.

206. Sequitur secundò, Deum ex se prædefinire peccata contra Concilium Araficanum Can. 25. Sequela probatur, nam Deus non solum in suo decreto certò cognoscit

actus nostros bonos, sed etiam malos, non potest autem certò cognoscere actus malos, nisi illos efficaciter prædefiniat. Respondent primò Deum non prædefinire formale, sed tantum materialē peccati. Sed contrā. Quia qui vult materiale peccati, indirecē & interpretatiū vult etiam malitiam inseparabiliter cōnexam cum materiali peccati. Nec alio modo dicitur peccare creatura, nisi quia vult talem actionem in individuo, cum qua inseparabiliter connexa est malitia peccati, esto direcē nolit malitiam ipsam peccati.

207. Respondent secundò, Deum non prædefinire, sed tantum permittere peccatum, negando auxilium efficax ad bonum, in cuius negatione infallibiliter cognoscit oppositum malum, quia infallibile est creaturam deficere, nisi efficaciter ad bonum prædeterminetur. Sed contrā, tum quia negato auxilio efficaci, non negatur sufficiens, vi cuius posset creatura vitare quodlibet peccatum, alioquin non saluaretur libertas in peccando: igitur in sola negatione auxilij efficacis non potest infallibiliter præuideri peccatum. Tum quia responsio non coheret cum suis principijs: supponit enim hæc Sententia nullum actum posse facere creaturam, nisi ad illum efficaciter à Deo prædeterminetur; in hoc enim aduersarij fundant, cur nequeant futura conditionata præuideri ante decretum, quia nimis ante decretum nulla præcedit efficax prædeterminatio Dei ad hunc, vel illum effectum: quo posito implicat videri peccatum in sola negatione auxilij efficacis. Nam vel est peccatum commissionis, vel omissionis; si commissionis, cùm hoc consistat in actu positivo, ad quem per aduersarios est necessaria positiva prædeterminatio Dei, cognosci non potest in sola negatione auxilij efficacis: si omissionis, cùm hoc consistat in priuatione actus debiti, cognosci non potest in sola negatione auxilij efficacis, quia hæc est à solo Deo, independenter à voluntate creatæ; atque adeo ut sic non potest habere rationem peccati, & consequenter neque in illa ut sic cognosci potest peccatum.

208. Sequitur tertio, non saluari auxilium sufficiens: nam vt hoc sit sufficiens, debet quantum est de se reddere subiectum proximè, & moraliter potens ad operandum, præhabendo in se, quidquid per se requiritur ad actum secundum, ita ut negatio actus secundi non proueniat ex defectu alicuius perfectionis, per se requisiæ ad illum; sed ex sola libertate creaturæ, nolentis actu consentire, cum tamen posset, si veller, ex vi talis gratia. Cuius ratio est, quia libertas formaliter consistit in potentia proxima, & non tantum in remota agendi. Sequela probatur, nam gratia efficax in hac sententia physicè differt à sufficiente, defectu cuius physicè perfectionis, repugnat, gratiam sufficientem habere suum effectum.

209. Sextò probatur eadem sententia ex falsis principijs, quibus opposita sententia nittitur. Nam primò supponit dari actuale de-

cretum in Deo absque villa mutatione ad extrahoc autem implicat, vt infra in disp. de voluntate Dei ostendam.

210. Supponit secundum, dari in Deo efficax decretum de effectu, & simul efficax decretum de negatione causae, sive conditionis, ex qua talis effectus pendet: At hoc est superuacaneum & inane: ergo. Maior constat, nam ponit in Deo efficax decretum de penitentia Tyriorum, & simul efficax decretum de negatione signorum, ex quibus tanquam ex prævia causa, vel conditione pendebat penitentia Tyriorum. Minorem probo, nam quando effectus, & causa pendent ab eodem agente, vt erat penitentia Tyriorum, & manifestatio signorum, utraque enim pendebat à Deo prædestinante, frustra tunc agens habet efficacem voluntatem de uno, si habet efficacem voluntatem de alio: ad quid enim efficax decretum de penitentia, si efficaciter nobilat dare signa, ex quibus tanquam ex causa vel conditione pendebat penitentia Tyriorum? ad minimum enim tale decretum est otiosum & inane. Quin vterius sequitur, per huiusmodi decreta aperte sibi Deum contradicere. Nam per unum vellet efficaciter effectum, cùm ad illum offerat efficax auxilium: per aliud nollet efficaciter effectum, cùm efficaciter neget conditions ad effectum necessariò requiritas. Dices. Deseruire ad cognoscenda futura conditionata. Sed contrà: quia non est cum eiusmodi imperfectionibus hec scientia in Deo ponenda; sicut nec ea ponitur cum imperfectione incertitudinis, & fallibilitatis.

211. Septimò probatur nostra sententia ratione. Deus certò cognoscit sub conditione, quid re ipsa futurum esset purificata conditione: sed purificata conditione necessariò futurum esset aliquid determinatè: ergo Deus cognoscit aliquid sub conditione determinatè. Minor patet, nam purificata conditione vel esset consensus, vel dissensus determinatè: Maior probatur, nam Deus infinito suo lumine penetrat totum id, quod esset, licet nunquam futurum sit, quia vt rem cognoscat, non prærequisit, vt illa existat, sed tantum vt habeat aliquam determinationem; sed posito, quod creatura re ipsa se determinaret ad consensum, si conditio poneatur, talis consensus habet aliquam determinationem, quia non habebat antea, nam habet determinationem ex suppositione, quam antea non habebat, atque adeo habet aliquam cognoscibilitatem, quæ ad talem determinationem consequitur, quam antea non habebat.

212. Confirmatur 1. nam sicut Deus cognoscit futurum, antequam in se ipso existat: ita cognoscere potest futurum sub conditione, antequam purificetur conditio, quia purificatio conditionis, supponit id, quod erat futurum sub conditione: ergo illud poterat cognosci ante purificatam conditionem. Neque hoc est cognoscere futurum in causa, fed in se ipso, non quidem absolute, sed sub conditione, quia cognoscitur effectus ipse, ad

quem causa re ipsa se determinaret, si poneatur conditio. Neque ad hoc requiritur decretum Dei actu existens, sed sufficit decretum conditionatum tam ex parte actus, quam ex parte obiecti: nam vt cognoscatur effectus sub conditione futurus, sufficit cognoscere id, quod causa ipsa faceret, si hic & nunc, cum his vel illis auxilijs & circumstantijs applicetur ad operandum: ad hoc autem non est necessarium decretum actu existens, sed tantum sub conditione præsum.

213. Confirmatur 2. quia non minus liber consensus creature pendent ex voluntate creature, quam ex auxilio Dei: sed ad cognoscendum liberum consensum ex vi voluntatis creatæ sub conditione futurum, sufficit tantum mente concipere voluntatem creatam, cum tali auxilio, hic & nunc sub conditione ad operandum applicatam: ergo ad cognoscendum eundem ex vi auxilij diuini, sufficit mente concipere tale auxilium sub conditione oblatum creature. Consequentia constat à paritate rationis. Minorem evidenter deduco ex doctrina aduersariorum: nam potest Deus habere decretum de concurrendo ad actu penitentiae cum Petro ex suppositione, quod illum crearet, & tamen non habere decretum illum creandi. Tunc autem cognoscet Deus penitentiam Petri sub conditione futuram, ex vi ipsius voluntatis Petri, obiectuè tantum sub conditione cognitæ vt operatur ex vi talis auxilij prædestinanti, absque vlo decreto actu existente, sed tantum sub conditione præsum de voluntate Petri, cum Deus nullum supponatur habere actuale decretum de creatione voluntatis Petri. Idem Deus habet decretum de concurrendo concursu concomitante, cum voluntate mea ad cōtritionem, ex suppositione, quod mihi daret gratiam præuenientem congruam: at non minus contritio pendent ex gratia præueniente, quam ex concomitante: sed potest illam sub conditione futuram cognoscere, si ne actuali decreto, quoad gratiam præuenientem; igitur candem cognoscere poterit sine actuali decreto quoad gratiam concomitantem.

214. Ratio verò à priori est, quia cùm effectus non debeat præuideri, vt absolute futurus, sed tantum sub conditione futurus, non requirit causas, vel conditions, à quibus pendet, actu positas, sed tantum sub conditione ponendas: nam ea ratione effectus requirit causas, vel conditions, qua ratione est ipse futurus, non est autem futurus absolute, sed sub conditione; igitur non requirit causas, vel conditions actu positas, sed tantum sub conditione ponendas; atque adeo poterit ante vlo decretum actu in Deo positum præuideri, non quidem absolute, sed sub conditione duntaxat futurus: sub qua conditione, sicut habet determinatam entitatem, ita & determinatam veritatem, atque cognoscibilitatem.

Corollaria Doctrinæ.

215. **E**X dictis deducitur primò, quo pāto hęc scientia iure appellanda sit media inter scientiam simplicis intelligentiā & scientiam visionis, naturalem, & liberam; nam scientia simplicis intelligentiā est circa possibilia, estque necessaria tam ex parte subiecti, quām ex parte obiecti, vnde scientia naturalis dicitur. Scientia verò visionis est circa existentia, estque libera tam ex parte subiecti, quām ex parte obiecti, quia sicut potuerunt creature simpliciter non existere, ita potuit Deus talēm scientiam non habere. Scientia verò conditionalium est media inter scientiam simplicis intelligentiā, & visionis, quia nec est circa purè possibilia, nec circa absolutę futura, sed circa futura sub cōditione: nec est purè naturalis, nec purè libera, sed mixta, seu media inter utramque; nempe naturalis ex parte subiecti, quia non potuit Deus ea carere, cūm non pendeat ex aliquo decreto libero, sed antecedat omne decretum liberum: libera verò obiectiuē, quia sicut Deus habet scientiam conditionatam de p̄nitentia Tyriorum, ita habere potuit scientiā conditionatam de impenitentia eorum, si Tyrij, vti p̄quisi sunt sub conditione p̄nitentiam acturi, p̄quisi fuissent sub conditione p̄nitentiam non acturi, quippe qui potuerunt cum eodem auxilio interno, & externo, cum quo de facto p̄quisi sunt ex vi propriā libertatis p̄nitentiam acturi, p̄uideri p̄nitentiam non acturi. Quare dici potest scientia conditionata necessaria ex parte obiecti disiunctim; quoniam ex duobus obiectis, alterutrum indeterminate necessariò repräsentare debet, exempli gratia, assensum vel dissensum sub conditione futurum: libera verò disiunctiuē, quia liberè repräsentat hoc vel illud obiectum determinat, exēpli causa, consensum vel dissensum sub conditione determinatē futurum.

216. Deducitur secundò, qua ratione hęc scientia deseruiat Deo ad saluandam cū infallibilitate sui decreti libertatem nostrā voluntatis; quia cūm per hanc scientiam Deus ante omne suum liberum decretum certò cognoscat, quid vnaquaque creatura cum hoc vel illo auxilio sub quavis occasione constituta liberè operatura sit, decernendo deinde medium, cum quo certo p̄uidit, creaturam liberè consenserat, optimè saluat & infallibilitatem sui decreti, & libertatem nostrā voluntatis. Saluat infallibilitatem sui decreti: quia ex suppositione, quod creatura sit cum tali auxilio liberè sub conditione consensu, repugnat fore oppositum, nam hoc inuoluit necessitatem ex suppositione. Saluat nostram libertatem: nam hęc intrinsecè includitur in ipsa suppositione sub conditione p̄uisa, quia cūm sit suppositio consequens liberum vsum nostrę voluntatis, non deſtruit, sed conseruat, & supponit libertatem.

217. Deducitur tertio, nullum effectum creatum p̄uideri posse sub conditione futurum, nisi dependenter ab aliquo decreto Dei, obiectiuē saltem existente in mente diuina, atque adeo nullum effectum creatum p̄uideri posse ante omne decretum Dei. Fundamentum, quia omnis effectus creatus, essentialiter pendet à voluntate increata; igitur p̄uideri nequit ante omne decretum, Dei, saltem obiectiuē existens in mente diuina. Dices. Scientia conditionata p̄cedit omnem actum diuinę voluntatis: igitur obiectum ipsius p̄cedit omne decretum Dei. Respond, distinguendo Antecedens: scientia conditionata p̄cedit omnem actum diuinę voluntatis absolutum, & quoad existentiam positum, concedo; conditionatum, & sub hypothesi obiectiuē existētem, nego: prius enim supponitur actus diuinę voluntatis obiectuē, & sub hypothesi offerens creature, quae necessaria sunt ad consensum, quām p̄uidetur ipse consensus sub cōditione futurus.

Ad primum caput argumentorum ex Augustino.

218. **P**ro solutione notandum, Augusti-
num his locis disputare contra Massilienses, qui non solum contendebant, Deum homines vel ad gloriam eligere, vel ad p̄ennam destinare, ex meritis, vel demeritis sub conditione p̄uisis, sed etiam merita ipsa fundari in sola voluntate humana, quibus homo dignum se p̄abat gratię, & p̄edefinitiōne diuinę, vt constat lib. de bono perseu. à capite vndecimo: contra quos docet Augustinus, electionem ad gloriam non subniti scientiā meritorum sub conditione p̄uisorum, sed potius scientiam meritorum subniti electioni, siue absolutę & actuali, respectu eorum qui de facto saluantur, siue purè conditionali, respectu eorum, qui p̄quisi fuerunt sub conditione p̄nitentiam acturi: siquidem nulla p̄uideri possunt merita, neque sub conditione futura, nisi dependenter ab electione gratuita, vel absolutę, vel sub conditione gratiam offereat, nam merita, & gratuita electio sibi mutuo correspondent: ita vt meritis absolutis respondeat electio absoluta, meritis verò conditionatis, electio conditionata: atque ita intelliguntur verba illa Augustini. *Prædestinatione Deus ea p̄asciuit, quę fuerat ipse facturus, hoc est, quę sub conditione p̄asciuit, non p̄asciuit futura ex sola voluntate hominum, sed dependenter à suam electione, & decreto purè conditionato, quia quę sub conditione p̄asciuit, erant ea ipsa, quę fuisse ipse facturus, sed quę Deus est ipse facturus, pendent ab electione ipsius, siue actu posita, tunc sub conditione ponenda: atque hęc ipsa gratuita electio, ab Augustino dicitur latens consilium, sine cuius p̄judicio à se dictum fuit, Christum p̄uidisse, qui essent in ipsum credituri non excludendo*

dendo ab hac prævisione suam gratuitam ele-
tionem, quæ necessariò includitur in ipso
objeto sub conditione præuiso, ut causa ip-
suis. Vnde cur unus credit, alter non credit,
non reducitur ad humanum veile, vel nolle,
ut aduersarius inferebat, sed ad ipsam elec-
tionem Dei absolutam, vel conditionatam, tan-
quam ad primam radicem. Ex his patet ad
primum, secundum, & tertium testimonium
Augustini. Ad quartum dico, gratiam efficac-
em non pendere à consensu præuiso, ut à ra-
tione dante efficaciam, sed ut à termino essen-
tialiter connotato.

Ad secundum caput ex absurdis.

219. **A**d primum nego Sequelam; quin
maxime confert hęc scientia ad
perfectionem prouidentiam, quam Deus habet
de creaturis rationalibus, ut eas possit ad salu-
tem dirigere modo libero, & consentaneo ip-
sorum naturę. Ad probationem vero, distin-
guendum est de auxilio, ante, vel postquam
præuisum est effectum habiturum; concedo,
enim quod antequam illud præuisum sit per
scientiam conditionatam effectum habitu-
rum, non habeat rationem doni specialis, nā
hoc habet, quatenus præuisum est efficax:
cūm igitur hoc non habeat ex sola intrinseca
sua natura, sed ex connotatione liberi consen-
sus creaturæ, tunc, & non ante habebit ratio-
nem doni specialis: sicut centum data Petro,
antequam sint præuisa illum à morte libera-
tura, non habent rationem doni specialis, ha-
bent autem postquam præuisa sunt illum à
morte liberatura. Quare non est eadem ratio
de effectu sub conditione, & absolutè futu-
ro; quoniam ad illum non est opus auxilio,
& prouidentia speciali, quia cūm hęc sit pra-
etica ratio agendorum, non est nisi circa ab-
solutè futura, quæ supponunt prævisionem
certorum mediorum ad finem conducen-
tium. Vnde ad Minorem, concedo, quod id,
quod sufficit, ut sit futurum sub conditione,
sufficit etiam ut sit futurum absolutè, si con-
ditio ponatur, quoad rationem physicam,
non autem quoad rationem moralem: nam
ad effectum absolutè futurum, præcedit vo-
luntas Dei de dando medio cum certa prævi-
sione consensus futuri, quæ tamen non præ-
cedit effectum sub conditione futurum, &
ideo ad illum præcedit specialis prouidentia,
non autem ad hunc. Esto igitur sit eadem
physica causa consensus sub conditione, &
absolutè futuri, non est tamen eadem mora-
lis, nam moralis causa effectus absolutè futu-
ri, est specialis voluntas Dei dandi auxilium
cum certa intentione, & prævisione effectus,
quæ non est respectu effectus conditionate
futuri.

220. Ad Confirmationem distinguendu-
m est Antecedens de salute absolutè, &
conditionatè futura, & de prædestinatione,
ut dicit certam ordinationem mediorum ad
finem consequendum, & ut dicit solam vo-

luntatem conditionatam: hoc posito, conce-
do, quod salus absolutè futura per se pendeat
à prædestinatione primo modo accepta; nego
autem, quod eadem sub conditione tantum
futura pendeat à prædestinatione primo modo,
sed tantum secundo modo sumpta. Ad
probationem vero nego, eandem causam re-
quiri ad salutem absolutè, & sub conditione
futuram: nam ad primam, cūm sit effectus
per se intentus, requiritur certa præuisio me-
diorum, quæ non requiritur ad secundam, cūm
non sit effectus per se intentus, sed tantum
præuisus.

221. Ad secundum nego Sequelam: & ad
primam probationem nego Antecedens: quia
cūm consensus non sit præuisus sub condi-
tione futurus viribus naturæ, sed gratia, nulla
infertur vis creaturæ, si gratia ad talēm con-
sensum requisita negetur. Ad secundam ve-
ro probationem distinguo primam partem:
non potest Deus ex vi eiusdem auxiliij, quo te
præuidit non crediturum, te ad fidem eligere,
concedo; potest tamen vel ex vi aliorum aux-
iliiorum, quibus te præuidit consensurum,
vel ex vi eiusdem sub alijs circumstantijs, &
occasioneis oblati; sicut dicere tenentur ad-
uersarij, quod Deus non possit hominem ad
fidem eligere per solum auxilium sufficiens.
Nego vero secundam partem probationis:
nec aliquid contra nos citato loco docet Au-
gustinus, solum enim cap. 19. contra Pelagios
deducit, nos elegisse Christum, non au-
tem electos suisse à Christo, si Deus ex fide
viribus naturæ elicta nos elegisset.

Augustin.

222. Ad tertium concessa maiore, ne-
ganda est Minor: ad cuius probationem di-
stinguo Maorem: est necessaria gratia con-
grua, ut congrua ad consensum absolutè futu-
rum, concedo; ad consensum sub condi-
tione futurum, nego: ratio discriminis est: quia
cūm gratia non sit congrua ex intrinseca na-
tura sua, hoc enim repugnat libertati creaturæ,
sed ex connotatione liberi consensus, non po-
test supponi infallibiliter congrua ante con-
sensum sub conditione futurum. Repugnat
igitur, ut præcedat gratia infallibiliter cōgrua
effectum sub conditione futurum, quia ad il-
lum nondum supponitur liber consensus
creaturæ, non autem ad effectum absolutè
futurum; quoniam ad hunc præsupponitur
consensus sub conditione futurus, connota-
tione cuius gratia fit formaliter, & infallibiliter
congrua, saltem inchoatiue. Ad probatio-
nem vero maioris dico, eandem esse causam
effectus absolutè, & sub conditione futuri
quod vires intrinsecas, non autem quoad in-
fallibiliter, & connotationem extrinsecam;
eadem quippe gratia, quę est causa consensus
sub conditione futuri quod vires intrinsecas,
est causa consensus absolutè futuri, ut ta-
men præcedit consensum sub conditione fu-
turum, non est formaliter, & infallibiliter effi-
cax, non effectu virtutis intrinsecæ, sed con-
notationis extrinsecæ; ut vero præcedit con-
sensum absolutè futurum, est formaliter, &
infallibiliter efficax, non ratione nouæ virtu-
tis

tis intrinsecę, sed nouę connotationis extrinsecę, quam ante suppositionem consensus conditionati non includebat. Augustinus ibi citatus loquitur de gratia efficaci in ordine ad effectum absolutę futurum.

223. Ad quartum, nego Sequelam: ad probationem nego assumptum. Etenim prius quam vocatio sortiatur habitudinem ad consensum sub conditione futurum, per quam habitudinem inchoat suam congruitatem, est possibilis. Nam prius quam cum illo sub conditione coniungatur, potuit coniungi: ergo fuit congrua prius ut possibilis, quam ut futura sub conditione. Nego tamen in illa congrua tantum ut possibili cognosci posse infallibiliter consensum liberum. Ratio est, quia haec possibilis cognitatis non ponit in vocatione infallibilem habitudinem ad consensum, sed tantum possibiliter ad illam: consensus autem non potest infallibiliter cognosci in sola possibilitate ad habitudinem, sed in ipsa habitudine ad effectum formaliter.

224. Ad quintum, nego Sequelam: ad cuius probationem distinguo antecedens: cōcurrit Deus ad voluntatem indeterminatā ad vtrumque confusè, & indistinctè, nego; clare, & distinctè, concedo. Etenim licet Deus antecedenter non determinet concursum ad vnum, quia hoc est tollere libertatem quoad specificationem: ad vtrumque tamen suum concursum offert distinctè. Neque ad hoc est necesse, ut præsupponatur altera tantum pars determinatè futura, nam haec cognoscitur post liberam determinationem creaturæ; sed sufficit, ut præsupponatur vtraque pars possibilis, ad quam Deus offert suum concursum, distinctè cognoscendo vtrumque scientiā simplicis intelligentiæ. Neque idem modus est concurrendi ex parte Dei ad effectum conditionatum, & absolutum; quoniam ad absolutum concurrens cum prævisione, & intentione effectus determinatè, quia concurrens, ut actu sequatur effectus; ad conditionatum verò non concurrens, ut effectus actu sequatur, sed tantum ut præuideatur: vnde ad hunc nulla præcedit voluntas in Deo per modum intentionis, cum talis effectus non ordinetur ad executionem, sed tantum ad cognitionem.

225. Ad sextum nego, hanc esse doctrinam re, sed vocabulo tantum nouam, quam ex Augustino & Sacra Scriptura evidenter deduximus. Ex quo patet ad priorem probationem: nam ea re ipsa vñ sunt Patres & Concilia. Ad posteriorem verò probationem nego Minorem: & ad eius probationem, nego supernaturales nostros consensus esse sub conditione determinatè futuros, antecedenter ad gratiam congruam: & ad eius probationē, nego, antecedenter ad scientiam conditionatam nullam gratiā esse congruam, saltem inchoatiuē & incompletē, per habitudinem ad effectum sub conditione determinatè futurum: in cuius rei explica-

tionē distinguenda sunt haec signa rationis. Primum quo sub conditione præuidetur voluntas creata in actu primo sufficienter constituta, cum omnibus prærequisitis ad consensum supernaturalem eliciendum. Secundum in quo eadem voluntas sub conditione liberè se determinat cum auxilio gratiæ ad consensum potius, quam ad diffusum. Tertium, in quo sit quædam suppositione talis consensus sub conditione futuri, per quam suppositionem consensus ipse sub conditione futurus, sit determinatè futurus, ac proinde obiectum infallibilis scientiæ diuinæ: scientia enim, cum sit pura contemplatio sui obiecti, supponere debet illud completem constitutum: Igitur scientia infallibilis, qualis est diuina, supponere debet obiectum infallibile: Igitur ante scientiam conditionatam, supponitur consensus sub conditione determinatè futurus, quia consensus sub conditione determinatè futurus includit habitudinem gratiæ ad ipsum consensum infallibiliter futurum: in qua habitudine gratia inchoat suam congruitatem: ac proinde falsum est, quod nostri consensus sint sub conditione determinatè futuri, antecedenter ad gratiam congruam, nam ipsa determinata futuritudo includit infallibilem habitudinem causæ ad talē effectum determinatè futurum. Quamvis si nostri consensus non considerentur ut determinatè futuri, sed tantum ut futuri, ut sic non procedant à gratia ut formaliter congrua, quia hanc denominationem accipit gratia ex habitudine ad effectum sub conditione futurum, vnde prius supponere debet consensum futurum, quam denominari congrua, per habitudinem ad illum, sed dicuntur procedere à gratia materialiter tantum congrua.

226. Distinguendum etiam est de prædestinatione obiectiua, & subiectiua: sunt nostri consensus supernaturales determinatè futuri, antecedenter ad prædestinationem Dei obiectiuam, & nego: quia illa præquiritur ut causa ad omnem effectum supernaturalem: sunt determinatè futuri antecedenter ad prædestinationem Dei subiectiuam, & concedo, Ad minorem autem negandum est, quod antecedenter ad scientiam medium gratia non sit congrua infallibiliter obiectiu, ex ipsam præpositione consensus sub conditione futuri, quia, ut dictum est, obiectum præcedit scientiam medium, haec enim non facit, sed supponit suum obiectum, factum iam congruum ex habitudine ad effectum sub conditione futurum.

Ad tertium caput ex falso suppositis.

227. **A**d primum, nego Maiorem; ad cuius probationem nego consequiam. Etenim hoc ipso, quod Petrus crearetur cum auxilio, cum quo præuisus est sub conditione conuertendus, crearetur cum gratia speciali, quia crearetur cum gratia, quæ facta est specialis per ipsam connotationem consensu futuri: sicut si darentur Petro centum, quibus præuisus est à morte liberandus, hoc ipso esset illi gratia specialis, esto illa centum ante tam præuisionem non haberent rationem doni specialis, sed communis. Nam sicut donum habet rationem doni potissimum ex affectu, quo datur, & ex fine & effectu, ad quem datur; ita induit rationem specialis doni ex peculiari affectu, quo datur, & ex speciali fine & effectu, ad quem datur.

228. Ad secundum nego Maiorem; ad cuius probationem distinguo Minorem; supponit nos credituros viribus naturæ, nego; viribus, gratia concedo: hoc autem non est, nos electuros Christum; nam eligere nos Christum, est in ipsum credere absque ipsius gratia, ut docuit Augustinus de Prædest. Sanctorum capite 19, at nos, etiam sub conditione, supponimus creditur, cum gratia & ex gratia Christi sub conditione nobis oblata.

Augustin.

229. Ad tertium nego Minorem: ad cuius probationem dico, tam voluntatem esse in Deo necessariam, non quidem subiectiù, quia cùm sit libera potest subiectiù in Deo non esse; sed obiectiù, quia non potest Deus non habere scientiam conditionatam, ad cuius obiecti veritatem prærequitur voluntas Dei, sub conditione concurrens ad ipsum obiectum scibile. Vnde retorquo argumentum: nam aduersarij non solum ponunt tam voluntatem in Deo necessariam obiectiù, sed etiam subiectiù, cò quòd potest illam necessariam, ut Deus cognoscere possit futura conditionalia. Ad confirmationem distinguo Antecedens: non aliter Deus concurrit cum Petro, quàm cum Iuda decreto conditionato antecedente scientiam medium, concedo; decreto absoluto subsequente scientiam medium, nego: nam decreto absoluto cum Petro concurrit auxilio congruo, quo non concurrit cum Iuda. Vnde neganda est Sequela: nam in Petro operatur ipsum consensum per gratiam congruam, quem non operatur in Iuda per gratiam sufficientem. Ad probationem consequiæ dico, Deum ad effectus supernaturales absolutè futuros concurrere decreto efficaci antecedente, quia cùm tale decretum supponat scientiam consensus sub conditione futu-

ri, nullam infert voluntati creatæ necessitatē.

230. Ad quartum, distinguenda est maior de determinatione diuinæ voluntatis, vel ad offerendum suum concursum, quo pacto determinatur à se ipsa; nam à se ipsa liberè applicatur antecedenter ad offerendum suum concursum creaturæ; vel ad concurrendum actu concursu concomitante; quo modo non repugnat, voluntatem diuinam determinari à creato, nam hoc ipsum est à Deo volutum, & aliunde est necessarium ad saluandum liberum usum creaturæ, & permissionem peccati in Deo. Vnde ad primam probationem Minoris, respondeo, posito priori decreto de concurrendo cum creatura ad omnem eius actum, non esse amplius in potestate Dei cohibere concursum, quia hic includitur in priore decreto, quo posito Deus non potest ratione suæ immutabilitatis non exequi, quod ipse decreuit. Quare prima radix determinationis diuinæ voluntatis ad operandum cum creatura simpliciter est ab ipsa voluntate diuina; ad operandum vero hunc potius actum in specie, quàm alium, est ab ipsa voluntate creata, quæ diuinam indifferenter suum concursum offerentem determinat ad unam potius actionem, quàm ad aliam. Ad secundam nego, determinationem voluntatis creatæ esse Deo conditionem requisitam ad concurrendum antecedenter, quo pacto repugnat, sed solum concomitante, ex eo quòd Deus non decreuit concurrere, nisi ipsa voluerit concurrere.

231. Ad quintum concedo, Deum, salua creati arbitrij libertate, saluare non posse, nisi quem viderit liberè consensum: nego tamen, Deum aliquem præuidisse cum nullo medio ex infinitis, quæ Deus potest producere, liberè consensum; atque adeò simpliciter negandum est, cùs aliquid, quem Deus saluare non possit.

232. Ad sextum nego Maiorem: tum quia quoad discretionem vnius ab alio absolutè futuram, prima radix est voluntas Dei preparantis auxilium congruum; quoad discretionem vero conditionatam, non est liberum arbitrium solum, sed ipsum simul cum auxilio gratiæ, tum præuenientis, & alientis, tum comitantis & adiuuantis. Ad primam replicam, hoc ipso quòd Deus crearet hominem cum auxilio, cum quo præuisus est consensurus, prima radix futuræ discretionis est Deus; nam illa gratia, cum qua præuisus est consensurus, non est illi debita, cum sit extra ordinem naturæ. Ad secundam, magnum est dulcimen inter voluntatem absolutam preparantem auxilium congruum post scientiam medium in ordine ad consensum futurum, & conditionatam antecedentem scientiam medium, nam prior potest cùs efficax, & absoluta antecedenter ad consensum absolutè futuram, propter consensum præuisum sub conditione futurum:

Postea-

Posterior verò cùm unodum supponat modum congruum per infallibilem habitudinem ad consensum liberum, non potest esse absoluta, ne se exponat periculo frustandi; sed conditionata, si nimis creata consenserit.

233. Ad septimum distinguenda est Maior de eo, quod requiritur ad actum per modum principij, & de eo quod requiritur per modum concursus; nam ad actu operari, requiritur actualis concursus, qui non requiritur ad posse operari: vera autem est de eo, quod requiritur per modum principij, quia hoc non debet esse physicè diuersum in eo, qui consentit, & in eo, qui dissentit: alioqui non saluaretur in dissentiente potentia sufficiens ad consentiendum. Quare neganda est Minor: nam semper oratio est necessaria ad imperrandam gratiam: tum quia haec est indebita naturæ, & Deus plerumque statuit, illam dare dependenter ab oratione: tum quia est necessaria oratio ad imperrandam gratiam congruam. Et ad primam replicam, nego orationem esse medium, ex diuina prouidentia ordinatum ad imperrandam conuersationem sub conditione futuram, quoniam diuina prouidentia non se extendit ad ea, que non presupponuntur cognita; ante scientiam autem conditionatam nondum presupponuntur cognita media congrua ad effectus futuros sub conditione. Ad secundum verò nego allumptum: & ad probationem dico, id esse verum de requisito per se ut causa ad effectum: oratio vero unius non est medium per se requisitum, ut causa ad consensum alterius sed solum ex ordinatione diuina, quam Deus habere potest post, & non ante scientiam medium.

234. Ad octauum, distinguo maiorem: non potest, quæ Deus promisit, adimplere ex sola facultate suæ omnipotentiae absque præscientia nostri liberi consensus, concedo: nam posito, quod velit adimplere illa, salua libertate creati arbitrij, necessaria est præscientia nostri liberi consensus; non potest adimplere nisi ex sola præscientia nostri consensus, nego: cùm non sola præscientia sit causa, sed etiam voluntas, & potentia ipsa exequens. Neque hinc sequitur in nostra tantum potestate esse, ut ea Deus adimpleat, licet non sine nostra libertate, quæ solum requiritur ut obiectua cōditio, sine qua Deus, quæ promisit, libet ex parte nostra adimplere non posset, in quo sensu loquitur præcitatius Augustinus.

Ad Rationes.

235. Ad rationem, concedo antecedens de transitu puri possibilis ad futurum absolutum, non autem ad futurum conditionatum: nam prior transitus est obiectius, ponens obiectuam mutationem in re, quæ ex possibili transit in futuram sub conditione: quæ mutationi fieri potest per solū obiectuū transitum sub conditione tantum ponendū.

nequit inde decreto actu existente in Deo: posterior verò est tantum obiectius, ponens solam obiectuam mutationem in re, quæ ex possibili transit in futuram sub conditione: quæ mutationi fieri potest per solū obiectuū transitum sub conditione tantum ponendū. nam talem transitum supponit effectus in causis, qualem habet ipse in se; transiunt autem causæ à statu possibilis ad statum futuri sub conditione quando non solū concipiuntur potentes efficere, sed etiam ut de facto effecturæ sub conditione. Ad probationem prioris consequiæ respondeo, futura conditionata esse extra statu possibilem obiectuè, non autem subiectuè, & ideo non requirunt, nisi variationem causarum obiectuè. Ad probationem antecedentis distinguo consequens: manente diuinâ voluntate indifferente subiectuè, & obiectuè & concedo: manente indifferente subiectuè, determinata verò obiectuè & nego.

236. Ad primam confirmationem, distinguenda est Minor de determinatione diuinæ voluntatis, obiectua, vel subiectua. Ad secundam dico comparari diuinam voluntatem ad futurum conditionatum, per determinationem obiectuam, per quam non comparatur ad futurum possibile. Ad tertiam respondeo, esse conditionatum, possum esse in cohærentia consequentis cum antecedente, aut ex vi formalis illationis, ut in necessariis; aut ex suppositione causæ liberæ ponentis consequens ad positionem antecedentis, ut in contingentibus; hoc autem diuersum quid est in conditionatis contingentibus ab esse possibili, quia possibile non dicit unam partem determinatè, sed utramque indifferenter. Vnde futurum conditionatum eo modo, quo supponit determinatum esse sub conditione, habet determinatam veritatem atque cognoscibilitatem.

SECTIO XIII.

An Deus ante suum decretum certò cognoscat futura conditionalia disparata?

237. Sunt futura conditionalia disparata, quorum conditiones nullo pacto sunt causa veritatis, & existentiæ consequentis in propositione conditionali importati, sed habent se ad illud mere concordanter, ut in hac propositione: *Si Petrus est niger, Paulus currat; nigredo Petri nullo pacto conduceat ad cursum Pauli.* De his controuertitur, an Deus ea certò cognoscat ante decretum actuale, quo tales actiones actu ordinet ad veritatem & existentiæ consequentis.

Augustin.